



Odbor za pravne zadeve

2017/2209(INI)

1.3.2018

MNENJE

Odbora za pravne zadeve

za Odbor za državljanske svoboščine, pravosodje in notranje zadeve

o pluralnosti in svobodi medijev v Evropski uniji
(2017/2209(INI))

Pripravljalnica mnenja: Heidi Hautala

PA_NonLeg

POBUDE

Odbor za pravne zadeve poziva Odbor za državljanske svoboščine, pravosodje in notranje zadeve kot pristojni odbor, da v svoj predlog resolucije vključi naslednje pobude:

1. poudarja, da pluralnost medijev zajema mnogo vidikov, vključno s pravili o nadzoru združevanja, zahtevami glede vsebine v sistemu licenc za radiotelevizijske prenose, preglednostjo in omejeno koncentracijo lastništva medijev, uredniško svobodo, neodvisnostjo in statusom javnih radiotelevizij, poklicnim položajem novinarjev, odnosi med mediji ter političnimi in gospodarskimi akterji, dostopom žensk in manjšin do medijske vsebine, raznolikostjo mnenj itd.;
2. opominja, da je svoboda izražanja in obveščanja temeljna pravica, zapisana v členu 11 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah, členu 10 Evropske konvencije o človekovih pravicah in členu 19 Mednarodnega pakta o državljanskih in političnih pravicah, ter ena najbolj temeljnih vrednot pri zagotavljanju demokracije in krepitvi evropske identitete; poudarja, da sta medijska svoboda in pluralnost ukoreninjeni v temeljne pravice svobode izražanja, ki so glavni steber demokracije, in ju mora politični sektor dejavno podpirati; poudarja, da je mogoče s svobodo izražanja varovati tudi pravico družbe, da je seznanjena z vsemi vprašanji, ki so v njenem interesu; poziva Komisijo in države članice, naj sprejmejo ustrezne ukrepe za varovanje in spodbujanje pluralnih, neodvisnih in svobodnih medijev, da se zagotovita svoboda govora in demokracija;
3. poziva Komisijo, naj spremlja in zbira informacije ter statistične podatke o medijski svobodi in pluralnosti v vseh državah članicah ter analizira primere kršitev temeljnih pravic svobode govora ter pravic novinarjev in drugih medijskih delavcev, pri čemer naj spoštuje načelo subsidiarnosti; poziva jo tudi, naj predlaga ukrepe, s katerimi bo obravnavala ugotovitve teh ocen;
4. poudarja, da morajo biti državljani v pluralni in demokratični družbi ustrezno obveščeni o vsem, da lahko dejavno in učinkovito sodelujejo v javnem življenju in političnih razpravah; poziva Komisijo in države članice, naj spodbujajo zdravo politično razpravo in trajno politično zavezanost spoštovanju temeljnih pravic prek medijske pismenosti, medijske pluralnosti in etike; z zaskrbljenostjo ugotavlja, da omejevanje medijske svobode in pluralnosti povzroča demokratični primanjkljaj ter da ta primanjkljaj v eni državi članici lahko prizadene celotno Evropsko unijo, zlasti če vladajoča večina s svojim vplivom ogroža neodvisnost javnih medijev; poudarja, da je mogoče ta vpliv izravnati z ustrezno opremljenimi, financiranimi in neodvisnimi javnimi mediji, ki se lahko uprejo vmešavanju vlade in predstavljajo različna politična stališča; spodbuja sprejetje razumnih pravnih določb in dobre upravne prakse na področju javnih medijev, tudi kar zadeva državno pomoč in morebitno javno financiranje, da bodo ti mediji bolj neodvisni in bodo lahko izpolnili svojo nalogo v javnem interesu;
5. z obžalovanjem ugotavlja, da koncentraciji medijev na ravni držav članic in EU ni namenjeno dovolj pozornosti; poudarja, da imajo pravila EU o konkurenci pomembno vlogo pri preprečevanju prevladujočega položaja ali njegovih zlorab, in zato poziva Komisijo in države članice, naj zagotovijo, da se bodo ta pravila ustrezno in učinkovito izvajala; poziva države članice, naj prek nacionalnih regulativnih organov spremljajo

koncentracijo medijev in zagotovijo enostavno dostopne in popolnoma pregledne informacije o lastništvu medijev, vključno z dejanskimi lastniki, in o ekonomskem vplivu na medijsko krajino ter finančni podpori za medije, vključno s spletnimi; priporoča, naj bodo te informacije v vseh državah članicah dostopne javnosti, da se ugotovi morebiten nadzor nad mediji in vpliv nanje, okrepi odgovornost medijev, zagotovi uredniška in novinarska neodvisnost ter ohrani njihova vloga javnega varuha;

6. je zelo zaskrbljen zaradi zakonodajnih in upravnih ukrepov, ki so jih sprejele nekatere države članice, da bi neposredno in posredno omejevale in nadzirale svoje medije, zlasti javne medije, ali ker niso želele podpreti medijske pluralnosti; poudarja, da imajo države članice pozitivno dolžnost, da zagotovijo pluralnost medijev in okolje, v katerem lahko državljani brez strahu sodelujejo v javni razpravi in izražajo zamisli in mnenja; poudarja, da je treba varovati in zagotavljati temeljno načelo uredniške neodvisnosti od vlad in/ali političnih ali komercialnih interesov ter tudi neodvisnosti od vseh zasebnih interesov, ki utegnejo ogroziti pluralnost in svobodo medijev; poudarja, da bi bilo treba o volilnih kampanjah in drugih pomembnih dogodkih, zlasti če bistveno vplivajo na javno življenje in mnenje, poročati pošteno, uravnoteženo in nepristransko; poziva države članice, naj spoštujejo priporočila in resolucije Sveta Evrope v zvezi z neodvisnostjo javnih medijev, in želi spomniti na evropske standarde v zvezi s tem, ki so določeni v temeljnih pogodbah; poudarja, da morajo nadzor nad javnimi mediji izvajati neodvisni organi, in ne neposredno politične institucije, kot so vlade; poleg tega poudarja, da je treba zagotoviti uredniško neodvisnost javnih medijev, ki jih financira država;
7. poziva Komisijo in države članice, naj spodbujajo in razvijajo nove socialno vzdržne ekonomske modele za financiranje in podpiranje kakovostnega in neodvisnega novinarstva ter krepitev trajnosti javnih medijev, kar je prvi pogoj za pluralni medijski sistem;
8. priporoča, da bi bilo treba družbam, katerih lastnik ima v lasti tudi medijsko družbo, prepovedati sodelovanje v javnih razpisih ali vsaj poskrbeti za popolno preglednost glede tega, da bi učinkovito obvarovali svobodo in pluralnost medijev; predlaga, da bi morale države članice redno poročati o vsakem javnem financiranju medijskih podjetij in da bi bilo treba redno spremljati javno financiranje, ki se zagotovi lastnikom medijev; poudarja, da lastniki medijev ne smejo biti obsojeni za kako kaznivo dejanje;
9. poudarja, da bi bilo treba javna sredstva medijskim organizacijam dodeljevati na podlagi nediskriminacijskih, objektivnih in preglednih meril, s katerimi bi morali biti vsi mediji vnaprej seznanjeni;
10. predlaga, da bi morale biti javno financiranje medijskih hiš na voljo le medijskim organizacijam, ki so objavile kodeks ravnanja, preprosto dostopen javnosti;
11. je vznemirjen, ker se vplivni gospodarski subjekti zatekajo k praksi SLAPP (strateško vlaganje tožb proti javni udeležbi), da bi utišali novinarje in jim preprečili, da opravijo svoje delo, ali kako drugače posegajo v njihovo vsebino; poziva Komisijo, naj se seznaní s tem trendom in predlaga zakonodajo za omejitev te nepoštena prakse;
12. je zaskrbljen, ker se veliko novinarjem in drugim medijskim delavcem v Evropi vse bolj grozi, se jih nadleguje in nadzira, telesno napada ali celo ubije zaradi preiskovanja in

poročanja o zlorabi pooblastil, korupciji, kršitvah človekovih pravic in kriminalnih dejavnostih; obžaluje, da se le majhen odstotek groženj ali primerov nadlegovanja novinarjev prijavi policiji; poziva države članice, naj okrepijo zaščito novinarstva in varnost novinarjev in drugih medijskih delavcev in zagotovijo ustrezno izvrševanje veljavnih zakonov ter spremljajo in poročajo o grožnjah in nadlegovanju;

13. ponavlja, da so dobri delovni pogoji ter varnost in zaščita novinarjev in drugih medijskih delavcev osnovni pogoji za to, da lahko ti izpolnijo svojo nalogo obveščanja državljanov o zadevah v javnem interesu; zato poziva države članice in medijske organizacije, naj medijskim delavcem zagotovijo poštene in pravične delovne pogoje;
14. poziva države članice, naj zagotovo ukrepajo na podlagi deklaracije odbora ministrov Sveta Evrope o zaščiti novinarstva in varnosti novinarjev in drugih medijskih akterjev;
15. poziva Komisijo in države članice, naj zagotovijo, da bodo imeli novinarji ustrezna orodja za poizvedovanje in prejemanje informacij od upravnih organov EU in držav članic v skladu z Uredbo št. 1049/2001 o dostopu javnosti do dokumentov, ne da bi se morali pri tem soočati s samovoljnimi odločitvami o zavrnitvi tega dostopa; ugotavlja, da se informacije, ki jo novinarji ali državljani, pridobijo na podlagi preiskovalne pravice, tudi informacije, pridobljene od žvižgačev, dopolnjujejo in so bistvene za to, da lahko novinarji izpolnijo svojo nalogo v javnem interesu; ponavlja, da bi moral biti dostop do javnih virov in dogodkov odvisen od objektivnih, nediskriminacijskih in preglednih meril;
16. ugotavlja, da bi morale države članice zagotoviti, da se vzpostavijo ustrezni instrumenti za odkrivanje tistih, ki prek medijev škodijo drugim, tudi v spletnem prostoru, in sicer ob popolnem spoštovanju temeljnih pravic;
17. ugotavlja, da novinarji potrebujejo karseda celovito pravno zaščito, da lahko pri svojem delu uporabijo in objavijo informacije v javnem interesu;
18. priznava pravico do opozarjanja na nepravilnosti v vseh primerih, ko se informacije razkrijejo v dobri veri in ko je to očitno v javnem interesu, denimo v primeru kršitev temeljnih pravic ali storitve kaznivega dejanja, vključno z aktivno ali pasivno korupcijo, ali kadar gre za dejstva, ki kažejo, da so ogroženi varnost, zdravje ali okolje;
19. ugotavlja, da so lahko žvižgači, ki na nepravilnosti opozarjajo iz utemeljenih razlogov, za preiskovalne novinarje ključni vir in torej prispevajo k neodvisnim medijem; zato poziva Komisijo, naj v vsej Evropski uniji zagotovi zaščito v skladu s temeljnima pogodbama in cilji Unije na področju demokracije, pluralnosti mnenj in svobode izražanja; poudarja, da je zaščita žvižgačev tesno povezana z zaupnostjo novinarskih virov, uravnoteženo s temeljnimi pravicami obdolženih fizičnih in pravnih oseb;
20. poudarja, da imajo lahko krive obtožbe in zavajajoče informacije daljnosežne posledice za ljudi in podjetja; opozarja, da bi morale osebe, ki so odgovorne za krive obtožbe, odgovarjati za svoja dejanja in ne bi smele biti deležne zaščite, namenjene žvižgačem; poudarja, da bi morale imeti vse osebe, ki so jih oblatili z netočnimi ali zavajajočimi informacijami, dostop do učinkovitih pravnih sredstev;
21. poudarja, da namerno ustvarjanje in širjenje napačnih informacij zaradi finančnih ali

političnih koristi (t. i. lažne novice) uničuje zaupanje med mediji in državljani ter lahko ogrozi liberalne demokracije ter spodkoplje naše demokratične vrednote, kot sta svoboda izražanja in načelo pravne države; poudarja, da je treba glede na to, da je razširjanje teh lažnih informacij v socialnih medijih veliko lažje kot v tradicionalnih, poiskati rešitve, da bodo avtorji lažnih novic v digitalnih medijih odgovarjali za svoja dejanja, kot to velja v nespletnem okolju; poudarja, da se na to ne bi smeli odzvati s strogo ureditvijo ali cenzuro misli in mnenj, temveč je mogoče vprašanje napačnih informacij in propagande deloma rešiti z zagotovitvijo o zanesljivosti informacij in izobraževanjem medijsko pismenih državljanov, ki kritično razmišljajo; poziva države članice in institucije EU, naj za boj proti napačnim informacijam namenijo dovolj sredstev in naj usklajeno ukrepajo proti založnikom in distributerjem namernih lažnih novic; v zvezi s tem opozarja, da morajo biti potrošniki medijev sposobni razlikovati med dejstvi in samo mnenji; poudarja, da je treba na splošno okrepiti prizadevanja oddelka za strateško komuniciranje pri Evropski službi za zunanje delovanje in zlasti sedanje projektne skupine East StratCom za dejavni prispevek k razvoju in izvajanju strategije proti širjenju lažnih novic ter mu nameniti več sredstev, da bo lahko učinkovito izvajal svoje naloge; poudarja, da morajo države članice dopolnjevati prizadevanja EU proti lažnim novicam in sodelovati na vseh ravneh, vključno s sosednjimi državami EU, in spodbujati pluralnost medijskega okolja, v katerem se iskreno, koherentno in celovito poroča o politikah EU; pozdravlja, da je Komisija oznanila, da pripravlja strategijo za preprečevanje lažnih novic, ki jo bo objavila kmalu;

22. ugotavlja, da so nove tehnologije korenito spremenile poslovni model tradicionalnih medijev; meni, da lahko digitalizacija z usklajenim pravnim okvirom kljub temu spodbuja konkurenco med medijskimi akterji in demokratizira dostop do informacij in vsebine ter njihovo ustvarjanje;
23. ugotavlja, da so se v razvijajočem se digitalnem medijskem okolju pojavili novi posredniki, ki lahko s pridobitvijo funkcije in pooblastili za nadzor nad dostopom vplivajo na informacije in zamisli v spletu ter jih nadzirajo; poudarja, da mora biti dovolj neodvisnih in avtonomnih spletnih kanalov, storitev in virov, ki lahko javnosti zagotovijo raznolika mnenja in demokratične zamisli o vprašanih v splošnem interesu; poziva države članice, naj v zvezi s tem oblikujejo nove ali razvijejo obstoječe nacionalne politike ali ukrepe;
24. poudarja, da se neodvisnost medijev nanaša na javne in zasebne medije; v zvezi s tem želi izpostaviti pomen etičnega kodeksa za novinarje in urednike; poudarja, da mora ta kodeks vključevati dolžnost preverjanja informacij in virov; poudarja, da bi morala za širjenje vsebin v spletu veljati enaka dolžnost skrbnega ravnanja kot za njihovo širjenje v nespletnem okolju; je v zvezi s tem zaskrbljen, ker so se standardi v hitro spreminjajočem se spletnem okolju znižali, saj so v tem okolju količina, hitrost in število klikov pomembnejši od točnosti;
25. pozdravlja osredotočenost letnega kolokvija 2016 na temeljne pravice, pluralnost medijev in demokracijo ter priporočila skupine na visoki ravni o svobodi in pluralnosti medijev; ponovno poziva k zakonodajnim ukrepom, da se zagotovijo standardi pluralnosti medijev na evropski ravni za tiskane medije, obrekovanje, koncentracijo in preglednost glede lastništva medijev itd.; trdi, da evropski skupni družbeni in politični prostor zahteva svobodo in pluralnost medijev, da se zagotovi dobro delujoča

demokracija;

26. poudarja, da so načela svobode medijev, svobode govora in pluralnosti medijev za predpristopne države in države evropskega sosedstva prav tako pomembne kot za države članice; poziva Komisijo, naj poskrbi za krepitev in ustrezno spremljanje teh načel v teh državah in zagotovi, da bodo programi pomoči odvisni od spoštovanja teh načel;

INFORMACIJE O SPREJETJU V ODBORU, ZAPROŠENEM ZA MNENJE

Datum sprejetja	22.2.2018
Izid končnega glasovanja	+: 21 -: 0 0: 2
Poslanci, navzoči pri končnem glasovanju	Max Andersson, Joëlle Bergeron, Marie-Christine Boutonnet, Jean-Marie Cavada, Kostas Hrisogonos (Kostas Chrysogonos), Mady Delvaux, Rosa Estaràs Ferragut, Lidia Joanna Geringer de Oedenberg, Sylvia-Yvonne Kaufmann, Gilles Lebreton, António Marinho e Pinto, Emil Radev, Evelyn Regner, Francis Zammit Dimech, Tadeusz Zwiefka
Namestniki, navzoči pri končnem glasovanju	Daniel Buda, Angel Džambazki (Angel Dzhambazki), Evelyne Gebhardt, Jytte Guteland, Heidi Hautala, Kosma Złotowski
Namestniki (člen 200(2)), navzoči pri končnem glasovanju	Norbert Erdős, Michaela Šojdrová

**POIMENSKO GLASOVANJE PRI KONČNEM GLASOVANJU
V ODBORU, ZAPROŠENEM ZA MNENJE**

21	+
ALDE	Jean-Marie Cavada, António Marinho e Pinto
EFDD	Joëlle Bergeron
ENF	Marie-Christine Boutonnet, Gilles Lebreton
GUE/NGL	Kostas Hrisogonos (Kostas Chrysogonos)
PPE	Daniel Buda, Norbert Erdős, Rosa Estaràs Ferragut, Emil Radev, Michaela Šojdrová, Francis Zammit Dimech, Tadeusz Zwiefka
S&D	Mady Delvaux, Evelyne Gebhardt, Lidia Joanna Geringer de Oedenberg, Jytte Guteland, Sylvia-Yvonne Kaufmann, Evelyn Regner
VERTS/ALE	Max Andersson, Heidi Hautala

0	-

2	0
ECR	Angel Džambazki (Angel Dzhambazki), Kosma Złotowski

Uporabljeni znaki:

+ : za

- : proti

0 : vzdržani